

FRIEDRICH BETTEX.

Bettex is overleden.

De dagbladen brachten dezer dagen het bericht, en duizenden bij duizenden herhaalden het woord, in Duitschland, in Zwitserland, in Frankrijk, in Nederland, in Polen, in Engeland, in Amerika, in Skandinavië, en zij haalden zich de gedachten voor den geest, die hij hun uit het hart had gegrepen, toen hij zijn boeken schreef, boeken als de granietblokken van de Zwitsersche bergen, waarmee hij dweept.

Hij was een zoon der bergen. In Fransch-Zwitserland was hij geboren. Een groot deel van zijn leven bracht hij door in Stuttgart, Zuid-Duitschland; later woonde hij te Constanz aan de overzijde van het Bodensee, ook nog in Duitschland, maar waar hij de Zwitsersche bergen kon zien.

In de nabijheid, te Allmannsdorf, waar hij de dagen van zijn rust doorbracht, is hij den 14^{en} September gestorven, 79 jaren oud, na een ziekbed van een maand. Telkens herhaalde aanvallen van beroerte ontnamen hem gedeeltelijk het bewustzijn. Veel pijn leed hij niet, en zacht was zijn insluimeren.

Wij hadden het voorrecht een Hollandschen Zwitser te ontmoeten, die persoonlijk met Bettex zóó bevriend was, dat ze elkaar over en weer *du* noemden. Toch was de vriendschap nog van betrekkelijk jongen datum; Bettex was bij de kennismaking reeds in zijn zeventigste. Onze Zwitser had een van Bettex' boeken gelezen, vroeg, of hij Bettex mocht komen bezoeken, en dat bezoek leidde tot vriendschap. „Als ge nu weer komt,” zei Bettex, „dan brengt ge uw vrouw mee; dan ken ik u geheel, nu ken ik u nog maar half.” Wat natuurlijk het volgende jaar ook geschiedde.

Onze Zwitser roemt Bettex als een man van groote hartelijkheid. Bij een der eerste bezoeken moest hij plaats nemen tusschen Bettex en zijn vrouw op een tuinbank. „Maar ik wil niet beginnen met echtscheiding te maken,” zei hij. „Welneen,” antwoordde Bettex, „gij zijt een verbindingsstreep,” en de omgang werd terstond, alsof ze elkaar al jaren lang hadden gekend. Wat natuurlijk ook zijn oorzaak hierin had, dat ze elkander kenden als broeders in Christus.

Dat Bettex hoogen eerbied had voor het Woord van God, weet ieder, die zijn boeken heeft gelezen, en dat in zijn huis de Bijbel het dagboek was, behoeft niet verteld te worden. Bettex maakte daar echter niet veel praat van. Wanneer hij aan tafel den Bijbel nam, deed hij een kort gebed, en maakte na het lezen een korte opmerking, altijd zóó, dat men er over moest nadenken. Wie niet nadacht, noemde hij een luiaard, en luiaards kon hij niet uitstaan.

Men had iets aan zijn gezelschap, en dat was bij hem vrucht van het gebed. „We klagen vaak, dat we zoo weinig aan de menschen hebben,” zei hij, „maar laten we dan bidden, dat de menschen wat aan ons hebben.” Schertsen deed hij graag, maar uit zijn scherts was steeds wat te leeren.

Een enkele scherts zagen wij. 't Was een prentbriefkaart:

Heidenhöhlen. Een rotsparthij met hollen, waarin in oude tijden Heidenen moeten hebben gewoond. „Woningen te huur voor Bijbel-critici,” had Bettex er op geschreven.

Want tegen Bijbel-critici had hij zijn zwaard gewet. „De Bijbel kan niet waar zijn,” zeggen de mannen van het ongelooft, „want hij strijdt met de natuurwetenschappen.” Doch Bettex studeerde natuurwetenschap als weinig anderen, en hij toonde aan, dat echte wetenschap van God is. „Natuurstudie en Christendom,” naar wij meenen het eerste, dat in Nederland verscheen, opende de oogen van menigeen, die door de twijfelingen der zoogenaamde wetenschap werd geslingerd. „Het boek is me een opening geweest,” vertelde ons veertien jaar geleden een jonge man. En door zijn „Natuur en Wet,” misschien wel zijn beste werk, waarin hij aantoonde, „dat de schepping Gods de wet in zich bevat, ja zelf de wet is, die wij volgen moeten, zoo we willen leven, en evenzoo, dat in deze natuur de kiem van die wet ligt, waarnaar wij eenmaal daarboven zullen leven.”

Maar wie kent zijn boeken niet? De Symboliek der Schepping, het Lied der Schepping, dat heerlijke boek

over het scheppingsverhaal, het Wonder, het Boek der Waarheid, en zooveel anderen. En altijd is het dezelfde Bettex, kort,forsch, gedrongen, soms misschien te veel grijpend naar krachtige uitdrukkingen, als wilde hij wat hij zelf gezien had in de schepping, er bij u inhameren.

Eigenaardig, dat zijn uiterlijk daarmee overeenstemde. Hij was kort en breed gebouwd, en zijn denkerskop hiernaast spreekt voor zichzelf.

Bettex teekende niet alleen met de pen, ook met het penseel. Ik zag twee landschappen van hem, de Italiaansche Riviera en Helgoland. Vooral de zee sprak machtig; het was te zien, dat ze tot hem had gesproken.

Van zijn beroep was hij onderwijzer. Vijf-en-vijftig jaren heeft hij het onderwijs gediend, eerst te Stuttgart, later te Constanz. Hij had een hoogere meisjesschool, naar het schijnt voor eigen rekening, en hij verdiende goed geld. Doch dat geld werd hem door een listigen bedrieger afhandig gemaakt, en het is kenmerkend, hoe hij daarover sprak: „Der Herr hat mir eine grosse Last abgenommen.” Want inderdaad — Bettex geloofde, dat Mattheüs VI het woord van God is.

Hij heeft ons willen opwekken tot geloof, en iets beters heeft hij niet kunnen doen. Zijn werken volgen hem.

Hij laat zijn tweede vrouw als weduwe achter, en een groote schare kinderen en kleinkinderen. Zijn vrouwen schonken hem elk negen kinderen, van welke de meeste nog leven. Nu rust hij op het stille dorpskerkhof, totdat, zooals zijn weduwe schrijft, de bazuin van den aartsengel zal klinken, en dan zal hij de hemelsche werkelijkheden zien, waarvan hij hier in zoo krachtige woorden heeft gesproken!

